

Latina pro historiky umění

Slovní zásoba k jednotlivým lekcím

2. lekce Slovní zásoba k 1. deklinaci

vzor statua (feminina na -a, ae)

anima, ae, f. *duše, život*

pictūra, ae, f. *malba, obraz*

scrip̄tura, ae, f. *psaní, Písmo*

porta, ae, f. *brána*

columna, ae, f. *sloup*

textūra, ae, f. *tkanina*

ecclesīa, ae, f. *kostel, církev*

Mūsa, ae, f. *Múza*

campāna, ae, f. *zvon*

fāma, ae, f. *pověst, vyprávění*

glōria, ae, f. *sláva*

cōpia, ae, f. *množství*

corōna, ae, f. *koruna, věnec*

bibliothēca, ae, f. *knihovna*

fabrica, ae, f. *stavba, řemeslo, dílna*

parōchia /paroecia, ae, f. *fara, farnost*

residentia, ae, f. *rezidence*

rosa, ae, f. *růže*

statua, ae, f. *socha*

vzor statua (maskulina na -a, ae)

bibliopōla, ae, m. *knihkupec*

lapičida, ae, m. *kameník*

poēta, ae, m. *básník*

nauta, ae, m. *námořník*

incola, ae, m. *obyvatel*

agricola, ae, m. *rolník*

3. lekce Slovní zásoba k 2. deklinaci

vzor architectus (maskulina na –us, ī)

dominus, ī, m. *pán, vladař*

patrōnus, ī, m. *patron, ochránce*

parochus, ī, m. *farář*

episcopus, ī, m. *biskup*

praelātus, ī, m. *vyšší duchovní, prelát*

abietārius, ī, m. *trublář*

bibliothecārius, ī, m. *knihovník*

lignārius, ī, m. *řezbář*

famulus, ī, m. *tovaryš, čeledín, služba*

plēbānus, ī, m. *farář, plebán*

sacristānus, ī, m. *kostelník*

xylographus, ī, m. *dřevorytec*

campānārius, ī, m. *zvonář, zvoník*

vzor magister (maskulina na –er, ī)

magister, ī, m. *učitel, představený*

liber, ī, m. *knihy, dílo*

aurifāber, ī, m. *zlatník*

vzor puer (maskulina na –er, ī-ponechávající si kmenový vokál e)

puer, ī, m. *chlapec*

gener, erī, m. *žet'*

socer, erī, m. *tchán*

vesper, erī, m. *večer*

liberī, ōrum, m. *děti.*

Podle stejného vzoru se skloňuje i jediné substantivum 2. deklinace zakončené na –ir: vir, virī, m. muž

vzor sacellum (neutra na -um, ī)

collēgium, ī, n. *kolej, cech, bratrstvo*

sepulcrum, ī, n. *hrob, hrobka*

scūtum, ī, n. *šít, kartuše*

bēllum, ī, n. *válka*

tabulātum, ī, n. *trámový strop*

candēlābrum, ī, n. *svícen*

presbyterium, ī, n. *kněžství*

sācrum, ī, n. *svatyně, boboslužba*

speculum, ī, n. *zrcadlo*

praedium, ī, n. *statek, dvůr*

fundāmentum, ī, n. *základ*

castrum, ī, n. *hrad, tvrz*

dōnum, ī, n. *dar, oběť*

commōdum, ī, n. *zisk, užitek*

monastērium, ī, n. *klášter*

caelum (i coelum), ī, n. *nebe*

Pozn. Ve středověku spíše coelum viz Porta coeli-Brána nebes; Rosa coeli – Růže nebeská. Jako magister fabricae / magister operis byl ve středověku označován představený stavební huti nebo dílny, který měl na starost finanční stránku a organizaci. Tabulātum je označení pro trámový systém stropu ve středověkých církevních stavbách.

4. lekce Slovní zásoba k adjektivům 1. a 2. deklinace

adjektiva na -us, -a, -um

clārus, a, um *slavný, jasný*

reverendus, a, um *důstojný*

doctus, a, um *učený*

magnus, a, um *velký*

longus, a, um *dlouhý*

altus, a, um *vysoký*

optimus, a, um *nejlepší* (superlativ k bonus, a, um *dobrý*)

lātus, a, um *široký, rozlehlý*

sānctus, a, um *svatý*

angustus, a, um *úzký, stísněný*

excelsus, a, um *vysoký, vznešený*

parvus, a, um *malý, obyčejný*

fāmōsus, a, um *proslulý*

opulentus, a, um *bohatý, mocný*

strēnuus, a, um *horlivý*

splendidus, a, um *lesklý, skvělý, zářící*

proprius, a, um *vlastní, zvláštní*

Pozn. Gloria in excelsis Deo – *sláva Bohu na výsostech*; manū propriā - *vlastnoručně*

adjektiva na er, era, erum

pulcher, chra, chrum *krásný, slibný*

asper, era, erum *něžný, jemný*

tener, era, erum *útlý, křehký*

liber, era, rum *svobodný, upřímný*

dexter, t(e)ra, t(e)rum *pravý*

sinister, tra, trum *levý*

ruber, bra, brum *červený*

lūcifer, fera, ferum *přimášejší světlo*

6. lekce Slovní zásoba ke slovesům 1. konjugace

sublevō, āre, āvī, ātum *podporovat*

laudō, āre, āvī, ātum *chválit, oslavovat*

iuvō, āre, iūvī, iūtum *težit s akusativem podporovat, pomábat (magistrum iuvāre pomábat učitel)*

stō, āre, stetī, sātūrus *stát, trčet*

cantō, āre, āvī, ātum *zpívat, opěvovat*

sonō, āre, uī, itum *zvučet, znít*

spectō, āre, āvī, ātum *dávat se, zkoumat, směřovat*

applicō, āre, plicāvī, plicātum *připojovat, přidávat*

supplicō, āre, āvī, ātum *pojí se s dativem prosit někoho, modlit se, vzývat*

orō, āre, āvī, ātum *mluvit, prosit, modlit se*

aedificō, āre, āvī, ātum *stavět*
inchoō, āre, āvī, ātum *začínat*
fundō, āre, āvī, ātum *zakládat*
coronō, āre, āvī, ātum *zdobit, korunovat*
aestimō, āre, āvī, ātum *posuzovat, hodnotit*
negō, ārē, āvī, ātum *popírat*
ornō, āre, āvī, ātum *zdobit, oslavovat*
delineō, āre, āvī, ātum *nakreslit, namalovat*

8. lekce Slovní zásoba k předložkám

Předložky s **akuzativem**

ad *k, do, u*
ante *před*
apud *u*
contrā *proti*
inter *mezi*
per *skrze, prostřednictvím*
post *po, za*
propter *kvůli*
secundum *podle*
trāns *přes, za*
intrā *uvnitř*

Předložky s **ablativem**

ā, ab *od*
cum *s*
dē *o, z (sbora dolů)*
ē, ex *z (ven z něčeho)*
prō *před (něčím), pro, místo*
sine *bez*

Předložky s **akuzativem i ablativem**

in	+ akuzativ	do (na otázku kam? např. in ecclēsiam <i>do kostela</i>)
	+ ablativ	v, ve, na (na otázku kde? např. in ecclēsiā <i>v kostele</i>)
sub	+ akusativ	pod (na otázku kam? např. sub mensam <i>pod stůl</i>)
	+ ablativ	pod (na otázku kde? např. sub mensā <i>pod stolem</i>)

10. lekce Slovní zásoba k 3. deklinaci

Vzor sacerdōs

pēs, pēdis, m. *noha, stopa*

cīvitās, cīvitātis, f. *město, občanství*

īnscrīptiō, īnscrīptiōnis, f. *nápis*

coniūx, coniūgis, m. f. *manžel, manželka*

dux, ducis, m. f. (gen. pl. ducum) *vůdce, kníže, vévoda* archidux, cis, m. *arcivévoda*

prīnceps, prīncipis, m. *přední, šlechtic, kníže*

eques, equitis, m. *jezdec, rytíř*

mīles, militis, m. *voják, rytíř*

impressor, impressōris, m. *tiskař*

murātor, muratōris, m. *zedník*

honor, honōris, m. *čest*

labor, labōris, f. *práce*

lapis, lapidis, m. *kámen*

genitrīx, genitrīcis, f. *rodička* (genitrīx Deī *Bohorodička, Panna Marie*)

martyr, martyris, m. f. *mučedník, mučednice*

imāgō, imaginis, f. *obraz, malba, rytina*

sculptor, sculptōris, m. *sochař*

Vzor cīvis

arx, arcis, f. *hrad, tvrz*

calix, calicis, m. *kalich*

pestis, pestis, m. *mor, nákaza*

ignis, ignis, m. *ohněň*

Vzor opus

foedus, foederis, n. *smlouva*

pēgma, pēgmatis, n. *lešení, trámová, bednění*

flūmen, flūminis, n. *řeka, proud*

fulmen, fulminis, n. *blesk*

pondus, ponderis, n. *váha*

Vzor altāre

exemplar, exemplāris, n. *příklad*

mare, maris, n. *moře*

hospitāle, hospitālis, n. *nemocnice, špitál*